

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Suomi – hyvän tahdon maa?

**Vapaaehtoistoiminnan pv 5.12.2008
- seminaari ”Vapaaehtoistoiminta
yhteiskunnan voimavarana”**

Anne Birgitta Pessi, Helsingin yliopiston Tutkijakollegium

Suomi – hyvän tahdon maa?

- Kolme hypoteesia / altruismin asenteita ja valmiutta määrittävät tekijät:
 - Vastuullisuus
 - Sukupolvisuus
 - Oikeudenmukaisuus

- Millä tavoin vaikuttavat suomalaiseseen altruismiin tänään?

- Auttamisen sukupuoli- ja ikäerot

Lähteenä

- Anne Birgitta Pessi & Juho Saari:

”Hyvä tahto – auttamisen asenteet ja rakenteet Suomessa”

Helsinki: STKL, 2008

- www.stkl.fi → julkaisut → tilaus

Hypoteesi I / vastuullisuus

- mitä vaativammasta altruismin muodosta on kysymys, sitä vähemmän valmiutta löytyy. Avun tarpeen kiistattomuus ja autettavan oman vastuun vähäisyys lisäävät avun antamisen todennäköisyyttä.
- TULOS:
Vahva tuki: vahvaa näyttöä on siitä, että mikäli apua tarvitsevaa yksilöä pidetään syyllisenä omaan tilanteeseensa, varsinaisella tarpeella ei ole yhtä suurta merkitystä. Suomalaisten auttamishalukkuus on vankkaa mutta se kohdistuu erityisesti kevyisiin kohteisiin ja `selkeisiin´ tapauksiin.

Sangen vankka vastuullisuus

- Valtaosa (n. 70%) kokee auttamisen henkilökohtaisesti tärkeäksi tai hyvin tärkeäksi
- Viimeisen 2 v. aikana autettu runsaasti:
 - Sukulaisia 84.8%
 - Ystäviä 91.1%
 - Jotakin tuntematonta ihmistä 85.7%
- Alle kolmannes yhtyy väitteeseen ”ihmisten tulisi huolehtia ennen kaikkea itsestään”.
- Reilusti yli puolet: ”Ihmisten tulisi huolehtia nykyistä enemmän toisten hyvinvoinnista”

Altruismi: rahaa vai tekoja?

■ Voisin auttaa mutta mieluiten vain **teoilla**

- Työttömät
- Entiset nuorisorikolliset
- Vankilasta vapautuvat
- Kuntoutuvat alkoholistit ja huumeidenkäyttäjät
- Pakolaiset Suomessa

■ Voisin auttaa mutta mieluiten vain **taloudellisesti**

- Suomen lähialueiden köyhät
- Kehitysmaiden ihmiset

■ Voisin auttaa **sekä** teoilla **että** taloudellisesti

- Sairaats lapset
- Kehitysvammaiset
- Ikäihmiset
- Köyhät suomalaiset

Hypoteesi II / sukupolvisuus

- Aikuiset ihmiset ovat altruistisempia, mikäli heidän vanhempansa ovat korostaneet auttamisen merkitystä.
- TULOS:
Vahva tuki: altruismia korostava kasvatus lisää aikuisiän altruistisuutta ajatuksissa ja asenteissa, joskin vaikutus teoissa jää vähäisemmäksi.

Hypoteesi III / oikeudenmukaisuus

- Käsitys reiluudesta ja oikeudenmukaisuudesta – ja näkemykset epäreiluudesta ja oikeudenmukaisuudesta – vaikuttavat auttamiseen.
- TULOS:
Vahvahko tuki: ihmiset jotka näkevät yhteiskunnan eriarvoisena ovat keskimääräistä valmiimpia auttamaan toisia ihmisiä – eriarvoisuus siis tuottaa altruismia tukevia sosiaalisia normeja.

Altruismin teot / motiivit

- Auttaminen on oikein (80%)
 - Tunnen myötätuntoa (74.6%)
 - Auttaminen tuottaa minulle iloa (66.9%)
 - Toimisin periaatteitani vastaan, jos en auttaisi (63.1%)
 - Auttaminen on minulle luonteenomaista (56,5%)
-
- Auttajia arvostetaan (23,7%)
 - Autan jotta minua autettaisiin tulevaisuudessa (27.4%)
 - Auttaminen on minulle elämäntapa (27,5%)

Naisten altruismi

- On auttanut tai valmis auttamaan: sukulaisia, ystäviä, tuntematonta ihmistä, kaikkia maailman ihmisiä.
- Keräykset ja pidempi aikaiset auttamishankkeet
 - Vapaaehtoistoiminnassa ei sukupuoli- tai (juurikaan) ikäeroja
- Auttamisen motiiveissa erityisesti
 - Auttaminen on oikein
 - Tunnen myötätuntoa
 - Auttaminen tuottaa minulle iloa

Miesten altruismi

- ”Jos ihminen on terve ja hyvinvoiva, on vastaanotettu apua aina pyrittävä antamaan takaisin”
 - ”Aikuisten lasten velvollisuus on auttaa vanhempiaan”
- Naapuriapu; verenluovutus
- Hieman muita vahvemmin: ”Avuntarvitsijoiden tulisi oppia elämään itsenäisesti, ilman riippuvuutta toisista.”
- Auttamisen motiiveissa korostuu:
 - Auttaminen on oikein
 - Tunnen myötätuntoa
 - Toimisin periaatteitani vastaan, jos en auttaisi

Ikäihmisten altruismi

- ”Jos ihminen on terve ja hyvinvoiva, on vastaanotettu apua aina pyrittävä antamaan takaisin”
- Naapureiden auttajat
- ”Koska maksan jo veroja, minun ei tarvitse auttaa”
- Kristillinen lähimmäisenrakkaus motivoi auttamista.
Motiiveissa myös vahvasti:
 - ´ Auttaminen on oikein ´
 - ´ Tunnen myötätuntoa ´

Nuorten altruismi

- Ystävien auttajat, tuntemattomien, kaikkien maailman ihmisten auttajat; esim. naapureita hyvin vähän
- Matalat odotukset toisaalta tietyille instituutioille (esim. kirkolle), toisaalta korkeat toisille (esim. kansalaisjärjestöt)
- Auttamisen motiivit:
 - Auttaminen on oikein
 - Tunnen myötätuntoa
 - Toimisin periaatteitani vastaan, jos en auttaisi

Suomen suunta? **- kolme voimavaraa & haastetta**

- Auttaminen ja hyvinvointivaltio eivät sulje toisiaan pois
 - vaan tukevat toisiaan
 - järkevä valtio tukee kansalaistoimintaa
 - hyvinvointivaltio on yhteydessä aktiiviseen kansalaisuuteen
 - suomalaiset: auttaminen ja hyvinvointivaltion kannatus käsi kädessä
- Nuoret → oppilaitokset sekä järjestöjen yksilölliset projektit
- Muutoinkin kiinnostus & rekrytointipotentiaali!

Kohti yhteistä hyvää elämää

- ”Ei ole aivan vähäinen saavutus olla kunnon ihminen ja rehellinen kansalainen, jonka perheellä on hyvä olo. -- Mutta on lähes mahdotonta elää kunnon ihmisen elämää, jos sosiaalinen järjestelmä perustuu ahneuteen ja sokeaan hyväksikäyttöön. Ja muuttaakseen järjestelmää ihmisen pitää astua ulos henkilökohtaisten tavoitteidensa suojakotelosta ja kohdata laajemmat, koko yhteisöä koskettavat kysymykset.”

(Csikszentmihalyi 2006)

Kohti yhteistä hyvää elämää

- ”Ei ole aivan vähäinen saavutus olla kunnon ihminen ja rehellinen kansalainen, jonka perheellä on hyvä olo. -- Mutta on lähes mahdotonta elää kunnon ihmisen elämää, jos sosiaalinen järjestelmä perustuu ahneuteen ja sokeaan hyväksikäyttöön. Ja muuttaakseen järjestelmää ihmisen pitää astua ulos henkilökohtaisten tavoitteidensa suojakotelosta ja kohdata laajemmat, koko yhteisöä koskettavat kysymykset.”

(Csikszentmihalyi 2006)

